

estimo describenda sunt ea, quae supra uo loco retulimus. In estimo vero ruralium, ultra ea, quae in estimo ciuium describi debent, est etiam describenda capitatio. Nam rurales ipsi ultra capitationem, & congreuam annonam tenent ad alia munera tam mere patrimonialia, quam mixta, & duntaxat excusantur à meret per personalibus, tempore quo culturę incumbunt, atque ita loquitur dicta l. i. C. ne rust. ad vllum obsequio. sicuti declarant Albericus in rub. ff. de mune. & hono. nume. 81. Lucas de Penna in l. i. col. 2. vers. in glos. ad officia. C. de agric. & cens. libro vndecimo.

66 Ita etiam iudicauit Excellentiss. Senatus ann. 1557. & obseruatum ita fuit per tempus, cuius nulla extat initia memoria.

Septimò objicitur, quod illud plus oneris ferendū, & sustinendum à ruralibus pro capitatione, verificatur in tributo capitus ordinario, de quo in l. 3. in princ. ff. de censibus, & in l. i. C. de capita. Ciuium censibus, vel in onere personas tantum respiciente, vt sunt salaria Rectorum, & similia, ut scribunt Bartol. in l. vnicā, colum. 3. vers. circa primum, nume. 21. C. de mulier. & in quo loco lib. 10. & Bellonus in consil. 12. nume. 8. alioqui si intelligeretur etiam de inductionibus, & alijs impositionibus patrimonialibus, contrarius esset legibus dicentibus, eas personis non indici, sed rebus. l. secunda, C. de anno. & tributis libro decimo, & l. vlt. C. de muner. patrimo. eodem lib. decimo, cum similibus.

Respondet primò, veram non esse argumentationem hanc, cum Bartol. in dicta l. vnicā, numero vigesimo secundo, C. de mulier. & in quo loco, non se terigit ad sola salario + Rectorum exigenda per capita, sicuti etiam loquitur Alex. in conf. 68. nu. 3. li. 68.2. non excludendo, quin, & capita + grauazi possint, & debeant in præstatione census Principis, iuxta dictam l. 3. in princip. ff. de censibus, & quæ scripti supra. Immo Natta in conf. 183. lib. 1. ex eiusdem Bartol. sententia respondit, Salaria Rectorum exigia à ruralibus per as, & libram.

Respondet secundo, duo hæc esse diuersa, quod 69 capita + ipsa in estimo, & catastro describantur, & ceſſantur, dicta l. 3. in principio ff. de censibus, & in l. i. C. de capita. ciuium censibus eximen lib. 10. & quod 69 collecta + aliqua pro causa indicta, & imposta, ut putata pro salario Rectorum, pro Aduocatis, pro Medicis, & similibus exigatur per capita, sicuti satis manifestū est. De primo nos loquimur, quod scilicet sicuti prædiorum rusticorum iugerum numerus, ipsorum prædiorum qualitates, fructus masla, mercimonii, & alia supra commemorata, & estimantur, censetur, & in ipso Catastro describuntur, ita & ipsa ruralium capita, quippe qua loco prædi fructuum, & mercimonii sint.

Vltimo existimandum, atque credendum est, quod & Excellentiss. Gubernator, & Magistratus Ordinarius in assignatione portionis quota, tam ciuitati, quam ruralibus factis, rationem habuerint maioris oneris impenarum, quas ciues faciunt, dum in ciuitate vivunt, & minoris ruralium, qui in Oppidis, & vicis modico vitam agunt. Quas quidem maiores, & minores impensis, in conficiendis estimis, & Catastris maximè considerabiles sunt, sicuti in scriptum reliquit Lucas de Penna in l. 3. qd. 12. versic. Ex præmissis C. de quibus muneri, vel præsta, nemini licet se excusa. lib. 10. qui refert, & commendat constitutionem Caroli II. Regis Neapolitanorum, qua statuit, quod Aestimatores 70. + bonorum, quos difcullores, vel per aquatores iure appellari, inquit, non habeant respectum (verba hæc sunt Lucæ) columnmodo ad amplas possessiones, quibus possellores earum in terra ipsa diuites reputantur, sed tam ad moderatas expensas, ac etiam necessarias, quas interdum pro seruitijs Regiae Curie subeunt. Inter-

dum pro seruando congruo honore domus, & generis eorum. Nonnunquam etiam pro honore filiorum, ita quod anno transacto, parum aut nihil remanet apud eos, quam ad paucitatem expensarum incontingit obventionibus, qua ex mobilibus, animalibus, & mercationibus, atuſicis, & agricultura percipiunt Burgeses (sunt ij apud Neapolitanos in oppidis, & vicis habitates) & homines proprijs manibus laborantes, licet possessionibus non abundant.

Hactenus Lucas de Penna, cuius quidē traditio, & doctrina optime conuenit ciuibis Papiensibus, ac eorum ruralibus, sicuti etiam ipsa multorum annorum ostendit experientia. Est enim recens admodum memoria grauissimi oneris, & impensa, quam sustinuit ipsa ciuitas Papia in aduentu Serenissimæ Reginæ Dominae nostræ, ac etiam Serenissima Infantis, & aliorum Principum. Non modica etiam est impensa quam quotidie ferunt ciues in congruo victu, & vestitu pro honore, & decoro domum, & familiarium presentium nobilium; ac etiam in educandis atendisque filiis. E contra autem rurales ipsi modico viuunt, similes impensas non faciunt, Et huius maioris oneris, & 71 impensa + habendam esse rationem inter ciues, & rurales in terminis respondit Simon de Pratis in consil. 84. num. 14. & in conf. 119. nume. 33. Est etiam valde grauior impensa ciuitum illa ruralium in adficandis domibus, quibus opus habent, ut congrue, & honeste habitent. Et grauiora onera sustinere ciues quam rurales ob idque habendam esse rationem in divisionibus, & assignationibus portionum præstationis, quæ fieri contigit Camera Ducali, censuit Senatus Excel lentiss. anno 1575. dum ageretur de onere taxus proquiratur inter ciuitates, & earum Comitatus, seu rurales, quod cum ciuitates maiora sustineat onera, quam Comitatus rationem habendam esse, quod in taxa Equitatus ciues minus, quam rurales grauenter. Quibus sat constat minus recte pro ruralibus Cremonensium 72 respondisse + Crauettam in consil. 972. in fine, cum dixit, indignum esse relatu, quod aiunt ciues, sumptus grauiores a le fieri, Cum ipsorum ciuitam sit culpa (inquit Crauetta) si plus impendunt, quam eorum ferunt reditus, iuxta l. 3. §. vlt. ff. vbi pup. educari debeat, in authen. vt determ. sit cler. nume. cap. Sopita in fine, & cap. antepen. de censib. Et quod à sapiente (subiungit Crauetta) docemur. Ne tibi quid desit, quæ sit vtere parce. Vtque quod est seruus, semper tibi desesse patato. Et illud eiusdem: Vttere quæ sit vtere modice, cum sumptus abundat. Labitur exiguo quod partum est tempore longo. Et illud facit Parsimonia magnum, vestigal, & alia, de quibus apud ipsum Crauettam, qui vere, vt dixi, minus recte respondit: Cum nostro in casu maiores ciuium impensa, & onera sint, & considerentur quæ congruo corum statu conuenient, non de profusis, & inutilibus, sicuti ex Luca de Penna diximus sup. Non enim repugnat parsimoniæ, si diues, et nobilis vtratur bonis eis, si honoris habet domum, 74 si seruos, seruas, & equos. Cum alimenta + præstanta sint secundum qualitatem, & statum personæ, nobili, & diuiti, iuxta eius nobilitatem, & opes, & rusticu se 75 cundum eius rusticitatem. Non enim nobilis + conuenit vti cibis, quibus vesci debent rusticci, cap. non cogantur distinct. 41. & scribunt Baldus in l. 2. in fine C. quod cum eo Angelus, & Imola in l. Nefennius §. vlt. ff. de re iud. Tiraquellus in tract. de nobilitate, cap. 20. num. 142. & alii, quos refert Io Petrus Surdus in tract. de alimento tit. 4. q. 18. nu. 8. qui nu. 9. & 10. ex aliorum sententia subiungit, nobili præstanta esse alii menta + etiam pro seruis, & num. 12. addit, quod è contra rusticci vti nō debent cibis delicatis, nec pane albo, sed grosso ex fabis, & filigine, Caseo, Capis, & Allio. Ita quo ciuis nobilis vestibus magis honoris vti debet,

9 Castren. in l. cum alienam. nu. 4. versic. vel die quod si legat. C. de legatis.

10 Corneus ibidem nu. 8.

11 Fortunius Garzia in tract. de ultimo fino iuris ciuilis & canonici, Illatione 12.

Quorum quidem traditio, vel ea fulcitur ratione, quod cum res Ecclesiæ alienari non possint, nec etiā 3 + estimatio debetur. I. apud Julianum. ff. de legat. pri mo, & apertius in §. non solum versi, sed si talis, in istis de legatis.

Secundo vrgere videtur, quod testator iste habebat ius aliquod in hoc teditu, hoc est facultatem illum redimendi ex pacto a se inito cum emptore & cessionario Menes. At qui quando testator legat, + rem alterius,

4 in qua ipse habet aliquod ius, non totam ipsam rem, sed ius suum tantum legasse presumitur. Ergo testator iste diciur legasse solummodo ius redimendi, nō autem totum ipsum reditum. illa minor argumenti propositio probatur texti. serui electione. §. vlt. ff. de leg. 1. & ibidem tradunt glo. Bartolus, & alij omnes, & plures alios refert Crastus §. legatum numero octauo.

Retamen diligentius, & accuratius persensa contrarium visum est mihi verius, nempè validum esse legatum, & ob id deberi saltē quod ad estimationem. Et hoc quidem his rationibus & argumentis.

Primò quia legatum + rei alienæ scienter factum à testator valet, & debetur legatario. Ita statuit Alexander Imperator in l. cum alienam. C. de legatis, cuius verba haec sunt. Cum alienam rem quis reliquerit, si quidem sciens, tam ex legato, quam ex fideicomisso ab eo, qui legatum seu fideicomisso merito poteſt. Quod si suam esse putauit, non aliter valet relictum, nisi proxima persona, vel vxori, vel alij tali persona datum sit, cui legaturus esset etiā sciūſſer rem alienam esse. Hactenus Imperator Alexander cuius constitutionem comprobavit Iustinianus in §. non solum instit eo. It. Quæ quidem sententia procedit & locum habet, etiam quando (vt nostro in calo) testator re illam illi alteri iam alienauerat cum pacto redimendi.

6 Nam hæres eam + redimere & prestare tenetur. Ita post Practicum Papensem, & Angelum Aretinum decidit Ioseph Ludouicus in decisionibus Perusinis in decis. 23. n. 38. & 39. & sequitur Crastus in §. legatum §. 14. vlt. 11. Quod vero testator iste sciret reditum esse alterius, satis constat, quia ipse fuit qui ipsum reditum vendidit dicto Menes, scientia enim in facto proprio presumitur. l. vlt. in ff. ff. pro suo, & alijs commentariis de presumptionib. li. 6. præsumt 23. n. 32. & in specie nostrisque terminis, ita tradunt Practicus Papensem precepito in loco Alexan. in consil. 9. numero 15. vers. & maximè lib. 2. Corneus in consil. 3. 2. num. 3. lib. 1. & Ioseph Ludouicus in dicta decisi. 23. num. 34.

7 Secundò accedit quod etiam si testator iste ignorauit hunc reditum esse alterius; nihilominus valet legatum, & ex ipse testator illum possidebat tempore testamenti a se conditi, sicuti in specie post Baldum & Salicetū in l. cum alienam. C. de legitimatis, refert Ruinus in consil. 25. nu. 9. lib. 2. quem secutus fuit in Commentariis de presumptionib. libro 4. præsumt. 116. nume. 27. in fine, & in dicto confilio 997. numero 27.

Tertiò, & vltimo suffragatur, quod testator reliquit hunc reditum Ecclesiæ nempè Reuerendis Clericis regularibus, & monialibus. At qui legatum f. rei alienæ relictum à testatore etiā ignorantē re esse alterius valet. Ergo legatum dicti reditus nostro in casu valet. Illa minor argumenti propositio probatur quā plurimum auctoritate. Ita sanè tredecim doctores, mecum eis numerato, hanc probarunt sententiā, nempè Baldus

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C X L V .

REpondendum videbatur, prædictum legatum dicti reditus factum à Cisnusculo testatore dictis Reuerendis Clericis regularibus, & monasterio Monialium Sancti Martini non valere, atque ita eis non deberi, etiam quo ad estimationem, & hoc quidem dupliciti argumento.

Primo, quia reditus iste erat Reuerendorum Franciscanorum, ob cessionē eis factum anno 1583. à Meneis tunc domino, cui ipse Cisnusculo titulo cessionis vendiderat, & si cum + pacto redimendi, quod non impedit quin translatum sit dominum in empore & cessionarium, sicuti post alios tradit. Tiraquellus in tract. de Conventionali in §. 2. glo. prima num. 38.

2 At qui res Ecclesiæ legari + non potest, à testatore sciēter legante, & ob id non debetur legatario, etiam quo ad ipsius rei estimationem. Ergo hoc legatum dicti reditus non videtur deberi dictis clericis, & monialibus. Illa minor argumenti propositio probatur auctoritate vnde decimam iuris Cælarei & pontificij interpretum, tempore.

1 Glos. in cap. si Episcopus 12. q. 5.

2 Innocencius in cap. filius noster col. 1. versi. teneantur de testa.

3 Butrius ibidem col. 2. versi. mihi placet.

4 Imola eodem in loco nume. 11. prop̄ finem, versiculo vnde.

5 Ancharenus ibidem nu. 3. in fine.

6 Bartolus in l. apud Julianum. §. constat nu. 5. de lega

tis primo.

7 Albericus eodem in loco nu. 4.

8 Romanus in consil. 235. nu. 5. in fine, & in dicto confilio 997. numero 27.